

“อ่านเทรนด์ให้ขาด ใช้ L&I ETF ให้เป็นกลยุทธ์ลงทุนในตลาดขาขึ้นและขาลง”

อรรถนันท ปิยะเศรษฐ์

ผู้อำนวยการอาวุโส หัวหน้าฝ่าย Structured Products และฝ่ายหลักทรัพย์ต่างประเทศ
บริษัทหลักทรัพย์ บัวหลวง จำกัด (มหาชน)

การลงทุนในปัจจุบันไม่ได้มีเพียงทางเลือกในการ “ซื้อและถือ” (Buy and Hold) เพื่อรอผลตอบแทนในระยะยาวเท่านั้น แต่การเข้าใจ “ทิศทางของตลาด” หรือ Market Trend กลายเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผลตอบแทนของพอร์ตลงทุนอย่างมีนัยสำคัญเพราะในปัจจุบันมีเครื่องมือการลงทุนที่ช่วยให้นักลงทุนสามารถปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับภาวะตลาดที่เปลี่ยนแปลงได้มากขึ้น หนึ่งในนั้นคือ Leveraged ETF และ Inverse ETF หรือที่เรียกรวมกันว่า L&I ETF

ในตลาดทุนโลก L&I ETF ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง เพราะช่วยให้นักลงทุนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการลงทุนในช่วงที่ตลาดมีแนวโน้มชัดเจนทั้งในภาวะขาขึ้นและขาลงโดยไม่จำเป็นต้องใช้ทุนเพิ่มหรือทำธุรกรรมที่มีความซับซ้อน ขณะที่ตลาดทุนไทยเองก็เริ่มมีผลิตภัณฑ์ลักษณะนี้ออกมาเพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับผู้ลงทุน อย่างไรก็ตาม L&I ETF ไม่ใช่เครื่องมือสำหรับ “ถือยาว” แต่เป็นเครื่องมือสำหรับ “บริหารกลยุทธ์” ดังนั้น ก่อนจะเลือกใช้ นักลงทุนควรเข้าใจธรรมชาติของวัฏจักรตลาด หลักการทำงานของผลิตภัณฑ์ และวิธีบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสมด้วย

แนวโน้มและวัฏจักรตลาด ทำไม “ทิศทาง” จึงสำคัญต่อการสร้างผลตอบแทน

โดยธรรมชาติตลาดทุนมักจะมีการเคลื่อนไหวเป็นวัฏจักร (Market Cycle) ประกอบด้วยช่วงฟื้นตัว ช่วงขยายตัว ช่วงชะลอตัว และช่วงปรับฐาน โดยแต่ละช่วงได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ ผลประกอบการของบริษัท ระดับอัตราดอกเบี้ย สภาพคล่องในระบบ รวมถึงความเชื่อมั่นของนักลงทุน ทั้งนี้ในหลายครั้งนักลงทุนให้ความสำคัญกับการเลือกสินทรัพย์มากกว่าการดูภาพรวมของตลาด แต่ในความเป็นจริง “แนวโน้ม” เป็นตัวกำหนดโอกาสในการสร้างผลตอบแทนไม่น้อยไปกว่าการเลือกสินทรัพย์

ตัวอย่างเช่น ในช่วงที่ตลาดอยู่ในแนวโน้มขาขึ้น หุ้นส่วนใหญ่มีโอกาสรับตัวเพิ่มขึ้นพร้อมกัน แม้บางบริษัทจะมีผลประกอบการไม่ได้โดดเด่นมากนัก ขณะที่ในช่วงตลาดขาลง แม้บริษัทจะมีพื้นฐานแข็งแกร่ง ราคาหุ้นก็อาจถูกแรงขายจากภาพรวมของตลาดกดดันให้ปรับตัวลดลง ด้วยเหตุนี้นักลงทุนจำนวนมากจึงใช้การวิเคราะห์แนวโน้มของตลาดควบคู่กับการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานเพื่อช่วยกำหนดจังหวะในการลงทุนและเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมกับแต่ละสภาวะตลาด

รู้จัก Leveraged ETF และ Inverse ETF ก่อนเลือกใช้

L&I ETF เป็น ETF ประเภทหนึ่งที่มีการออกแบบให้แตกต่างจาก ETF ทั่วไป โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ Leveraged ETF และ Inverse ETF โดย Leveraged ETF เป็นกองทุนที่มุ่งสร้างผลตอบแทนเป็นเท่าของการเปลี่ยนแปลงของดัชนีอ้างอิงในแต่ละวัน เช่น หากเป็น 2X Leveraged ETF ซึ่งมีอัตราทด 2 เท่า เมื่อดัชนีอ้างอิงปรับตัวขึ้น 1% ในวันใด ๆ กองทุนนี้จะมีเป้าหมายสร้างผลตอบแทนประมาณ 2% ในวันนั้น ๆ ก่อนหักค่าธรรมเนียมและต้นทุนที่เกี่ยวข้อง ในทางกลับกันหากดัชนีอ้างอิงปรับตัวลดลง 1% ในวันใด ๆ กองทุนนี้ก็จะปรับตัวลดลงประมาณ 2% ในวันนั้น ๆ ก่อนหักค่าธรรมเนียมและต้นทุนที่เกี่ยวข้องเช่นกัน ในขณะที่ Inverse ETF เป็นกองทุน

ที่ถูกออกแบบมาให้ผลตอบแทนในทิศทางตรงข้ามกับดัชนีอ้างอิง เช่น หากดัชนีอ้างอิงปรับตัวลดลง 1% ในวันใด ๆ Inverse ETF ที่มีอัตราทด 2 เท่าจะมีเป้าหมายสร้างผลตอบแทนประมาณ 2% ในวันนั้น ๆ ก่อนหักค่าธรรมเนียมและต้นทุนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น Inverse ETF จะมีผลตอบแทนรายวันผกผันกับผลตอบแทนรายวันของดัชนีอ้างอิง

จุดสำคัญที่นักลงทุนต้องเข้าใจคือตามกลไกแล้ว L&I ETF จะถูกออกแบบให้สะท้อนผลตอบแทนรายวัน (Daily Performance) ไม่ใช่ผลตอบแทนสะสมในระยะยาว เนื่องจากกองทุนจะมีการปรับสมดุลพอร์ต (Daily Rebalancing) ทุกวันเพื่อคงอัตราทดรายวันให้คงที่ตามนโยบายกองทุน ดังนั้นหากตลาดแกว่งตัวขึ้นลงแรงต่อเนื่อง ผลตอบแทนของ L&I ETF อาจไม่เท่ากับการนำผลตอบแทนของดัชนีอ้างอิงในช่วงนั้นมาคูณตรง ๆ กับอัตราทด หรือแม้ดัชนีอ้างอิงสุดท้ายจะกลับมาที่ระดับเดิม L&I ETF อาจให้ผลตอบแทนติดลบได้ในช่วงเวลาดังกล่าว เนื่องจากผลของการทบต้น (Compounding Effect) จุดนี้ถือเป็นลักษณะเฉพาะที่นักลงทุนควรทำความเข้าใจอย่างชัดเจนก่อนตัดสินใจลงทุน

แม้ L&I ETF จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ทั้งเพิ่มโอกาสสร้างผลตอบแทนหรือบริหารความเสี่ยงระยะสั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ด้วยกลไกข้างต้น L&I ETF จึงถูกออกแบบมาให้เหมาะสำหรับการลงทุนเชิงกลยุทธ์ในช่วงที่ตลาดมีแนวโน้มค่อนข้างชัดเจน มากกว่าการถือครองระยะยาวโดยไม่ติดตามสถานการณ์

สัญญาณบอก "เทรนด์ขาขึ้น" ที่นักลงทุนควรสังเกต

แม้ไม่มีเครื่องมือใดที่สามารถทำนายตลาดได้อย่างแม่นยำในทุกสถานการณ์ แต่มีสัญญาณหลายประการที่ช่วยเพิ่มความน่าจะเป็นในการประเมินว่าตลาดกำลังเข้าสู่แนวโน้มขาขึ้น

ประการแรก คือ ราคาดัชนีเริ่มทำจุดสูงใหม่ (Higher High) และจุดต่ำใหม่ที่สูงขึ้น (Higher Low) อย่างต่อเนื่อง สะท้อนว่าผู้ซื้อเริ่มมีอำนาจเหนือผู้ขาย

ประการที่สอง คือ ดัชนีเคลื่อนไหวเหนือเส้นค่าเฉลี่ยระยะกลางหรือระยะยาว เช่น เส้นค่าเฉลี่ย 50 วัน หรือ 200 วัน ซึ่งมักใช้เป็นตัวบ่งชี้แนวโน้มของตลาด

ประการที่สาม คือ ปริมาณการซื้อขายเพิ่มขึ้นในวันที่ตลาดปรับตัวขึ้น แสดงให้เห็นว่าการปรับขึ้นได้รับแรงสนับสนุนจากเม็ดเงินลงทุนจริง

ประการที่สี่ คือ ปัจจัยพื้นฐานเริ่มเอื้ออำนวย เช่น แนวโน้มเศรษฐกิจฟื้นตัว กำไรบริษัทจดทะเบียนเติบโต อัตราดอกเบี้ยมีโอกาสลดลง หรือความเชื่อมั่นผู้บริโภคและภาคธุรกิจปรับตัวดีขึ้น

เมื่อหลายปัจจัยเริ่มสอดคล้องกัน นักลงทุนอาจพิจารณาเพิ่มสัดส่วนการลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยงหรือใช้ Leveraged ETF เพื่อเพิ่มโอกาสสร้างผลตอบแทนที่สูงขึ้นภายใต้ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ อย่างไรก็ตามการใช้ Leveraged ETF ควรเป็นส่วนหนึ่งของแผนการลงทุนที่มีการกำหนดจุดเข้าซื้อ จุดขาย และระดับการยอมรับความเสี่ยงไว้อย่างชัดเจน โดยต้องมาควบคู่กับวินัยการลงทุนที่ต้องสูงขึ้นเป็นเงาตามตัวด้วยเสมอ

สัญญาณบอก "เทรนด์ขาลง" และความเสี่ยงที่ควรระวัง

ตลาดขาลงก็เช่นเดียวกัน มักไม่ได้เกิดขึ้นจากวันเดียวที่ดัชนีร่วงแรง แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ค่อย ๆ สะสมจนเห็นภาพชัดขึ้น สัญญาณสำคัญที่ควรจับตาเพื่อจับพฤติกรรมตลาดที่อาจเปลี่ยนเป็นขาลง

ประการแรก คือ โครงสร้างราคาที่เราเริ่มเปลี่ยนไป จากเดิมที่ตลาดทำจุดสูงและจุดต่ำสูงขึ้น กลายเป็นการทำจุดสูงใหม่ที่ต่ำลง (Lower High) และจุดต่ำใหม่ที่ต่ำลง (Lower Low) หากเกิดขึ้นต่อเนื่องก็สะท้อนว่าแรงซื้อเริ่มรับตลาดไม่ไหว

ประการที่สอง คือ ดัชนีหลุดแนวรับสำคัญและไม่สามารถกลับขึ้นมาได้ โดยเฉพาะหากการหลุดแนวรับมาพร้อมกับวอลุ่มที่เพิ่มขึ้น ก็เป็นสัญญาณที่ควรระมัดระวังมากขึ้น

ประการที่สาม คือ ตลาดเริ่มอยู่ต่ำกว่าเส้นค่าเฉลี่ยระยะกลางหรือระยะยาว และเส้นค่าเฉลี่ยเริ่มหันลง ซึ่งอาจบอกได้ว่าแรงกดดันไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการพักฐานระยะสั้น

ประการที่สี่ คือ แรงขายเริ่มกระจายไปหลายกลุ่ม จากเดิมที่หุ้นบางกลุ่มปรับลง กลายเป็นหุ้นหลายอุตสาหกรรมเริ่มอ่อนตัวพร้อมกัน สะท้อนว่าความกังวลของนักลงทุนกำลังขยายวง

ประการที่ห้า คือ ปัจจัยพื้นฐานเริ่มส่งสัญญาณกดดันตลาด เช่น เศรษฐกิจชะลอตัว เงินเฟ้อยังสูง ดอกเบี้ยอยู่ในระดับสูงเป็นเวลานาน หรือตัวเลขกำไรของบริษัทจดทะเบียนเริ่มถูกปรับประมาณการลง รวมถึงบรรยากาศการลงทุนเปลี่ยนจากการรับความเสี่ยง (Risk-On) เป็นการตั้งรับ (Risk-Off)

หากสัญญาณเหล่านี้หลายสัญญาณเริ่มปรากฏพร้อมกัน นักลงทุนอาจต้องกลับมาทบทวนระดับความเสี่ยงของพอร์ต ไม่ว่าจะเป็นการลดสัดส่วนหุ้น เพิ่มเงินสด หรืออาจพิจารณาใช้ Inverse ETF เป็นเครื่องมือช่วยลดผลกระทบจากการปรับฐานของตลาดได้

ตลาดขาเองก็มักส่งสัญญาณล่วงหน้าบางประการ ตัวอย่างที่พบได้บ่อย ได้แก่ดัชนีเริ่มทำจุดต่ำใหม่ต่อเนื่อง ราคาหลุดแนวรับสำคัญ หรือเคลื่อนไหวต่ำกว่าเส้นค่าเฉลี่ยระยะยาวเป็นเวลานาน ในด้านเศรษฐกิจนักลงทุนอาจพบปัจจัยลบ เช่น การชะลอตัวของการเติบโตทางเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับสูงต่อเนื่อง ธนาคารกลางดำเนินนโยบายการเงินที่เข้มงวด หรือผลประกอบการของบริษัทจดทะเบียนเริ่มอ่อนแอลง เมื่อความเสี่ยงเพิ่มขึ้น นักลงทุนจำนวนหนึ่งอาจเลือกทยอยลดสัดส่วนการลงทุนในหุ้น เพิ่มการถือครองสินทรัพย์ปลอดภัย หรืออาจพิจารณาใช้ Inverse ETF เป็นเครื่องมือช่วยลดผลกระทบจากการปรับฐานของตลาดได้

ตัวอย่างเช่น หากพอร์ตลงทุนส่วนใหญ่เป็นหุ้น และคาดว่าตลาดอาจอ่อนตัวในระยะสั้น นักลงทุนบางรายอาจลงทุนใน Inverse ETF ในสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อช่วยชดเชยความเสี่ยงของพอร์ตแทนการขายหุ้นทั้งหมด ซึ่งอาจมีต้นทุนในการดำเนินการหรือทำให้เสียโอกาสหากตลาดกลับตัวเร็วกว่าคาด อย่างไรก็ตามหากประเมินทิศทางผิด Inverse ETF ก็สามารถสร้างผลขาดทุนได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงควรติดตามสถานการณ์ตลาดอย่างใกล้ชิด และควรพยายามไม่ถือครอง Inverse ETF ระยะยาวจนเกินไป

เลือกใช้ L&I ETF อย่างไรให้เหมาะกับจังหวะตลาด

การเลือกใช้ L&I ETF ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์เพียงอย่างเดียว แต่ควรพิจารณาพร้อมกับเป้าหมายการลงทุน ระยะเวลาการถือครอง และระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ในช่วงที่ตลาดมีแนวโน้มขาขึ้นอย่างชัดเจน Leveraged ETF อาจช่วยเพิ่มโอกาสสร้างผลตอบแทนได้มากกว่า ETF ทั่วไป แต่ก็มาพร้อมกับความผันผวนที่สูงขึ้น หากตลาดกลับทิศ ผลขาดทุนก็จะขยายตัวตามไปด้วย ขณะที่ในช่วงที่ตลาดมีความเสี่ยงปรับตัวลง Inverse ETF อาจเป็นทางเลือกสำหรับนักลงทุนที่ต้องการบริหารความเสี่ยงของพอร์ต หรือคาดการณ์การอ่อนตัวของดัชนีอ้างอิงในระยะสั้น

สำหรับผู้เริ่มต้น สิ่งสำคัญคือไม่ควรมอง L&I ETF เป็นเครื่องมือสำหรับ "ถ้อยยาว" แต่ควรใช้เป็นเครื่องมือในช่วงเวลาที่มีมุมมองต่อแนวโน้มตลาดค่อนข้างชัดเจน พร้อมติดตามสถานการณ์อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้นักลงทุนควร

กำหนดสัดส่วนการลงทุนให้เหมาะสม บริหารหน้าตักอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับเป้าหมายกลยุทธ์การลงทุน ในช่วงนั้นๆ ไม่ควรนำเงินลงทุนทั้งหมดไปลงทุนใน L&I ETF เพียงประเภทเดียว เพราะแม้เครื่องมือจะมีศักยภาพในการเพิ่มผลตอบแทน แต่ก็มีโอกาสสร้างผลขาดทุนที่สูงกว่าการลงทุนใน ETF แบบปกติ

ข้อควรระวังและแนวทางบริหารความเสี่ยง

แม้ L&I ETF จะช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นในการบริหารพอร์ตได้จริง แต่การใช้งานอย่างเหมาะสมจำเป็นต้องอาศัยวินัยและประสบการณ์ในการลงทุน โดยนักลงทุนควรเข้าใจกลไกของกองทุนก่อนลงทุน โดยเฉพาะการอ้างอิงผลตอบแทนรายวันและผลกระทบจากการปรับสมดุลพอร์ต ซึ่งอาจทำให้ผลตอบแทนระยะยาวแตกต่างจากที่คาดหวัง นอกจากนี้ นักลงทุนควรกำหนดจุดตัดขาดทุนและเป้าหมายการทำการล้างหน้าเพื่อลดการตัดสินใจจากอารมณ์เมื่อราคาผันผวน หัวใจสำคัญของการลงทุน L&I ETF ที่อยากฝากนักลงทุนไว้คือไม่ควรใช้อัตราทดมากเกินไปกว่าระดับความเสี่ยงที่สามารถรับได้ หรือใช้เงินลงทุนจำนวนมากเกินไปในครั้งเดียวเพราะมันใจในทิศทางตลาดมาก เพราะแม้ตลาดจะเคลื่อนไหวเพียงเล็กน้อย ผลกระทบต่อมูลค่าพอร์ตอาจสูงกว่าที่คาด นอกจากนี้ นักลงทุนควรติดตามข่าวสารเศรษฐกิจ การประชุมธนาคารกลาง ผลประกอบการบริษัทจดทะเบียน และปัจจัยต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากปัจจัยเหล่านี้สามารถเปลี่ยนแปลงแนวโน้มของตลาดได้อย่างรวดเร็ว

โดยสรุป L&I ETF เป็นนวัตกรรมการลงทุนที่ช่วยให้ นักลงทุนสามารถวางกลยุทธ์ได้หลากหลายขึ้น ทั้งในภาวะตลาดขาขึ้นและขาลง แต่ประสิทธิภาพของเครื่องมือจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้ลงทุนเข้าใจหลักการทำงาน ข้อจำกัด และเลือกใช้ให้สอดคล้องกับสภาวะตลาด ท้ายที่สุดไม่มีเครื่องมือใดที่สร้างผลตอบแทนได้ดีในทุกสถานการณ์ สิ่งที่สำคัญกว่าการคาดการณ์ทิศทางตลาดให้ถูกทุกครั้งซึ่งแทบจะเป็นไปไม่ได้ คือการมีแผนการลงทุนที่ชัดเจน บริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสม และเลือกใช้เครื่องมือให้สอดคล้องกับเป้าหมายและระดับความเสี่ยงของตนเอง การลงทุนที่ยั่งยืนไม่ได้เกิดจากการคาดการณ์ที่แม่นยำที่สุด แต่เกิดจากการตัดสินใจที่มีหลักการและมีวินัยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญให้อยู่ในแผนการลงทุนได้ในระยะยาวอย่างประสบความสำเร็จ